

בפעם השלישית חוך 15 שנה עומדת

ממשלת ישראל לבצע את אותה השגיאה

כ אשר אדם שוגה פעם אחת — אפשר להבין, ואפשר גם לסלוח. כאשר אותו אדם שוגה אותה שגיאה בשנית — אפשר עוד להבין, אף כי קשה לסלוח. קשה להבין ואי אפשר לסלוח.

כלל זה חל על עמדתה של ממשלת ישראל לגבי תנועת הישיבה של דרום-ערב, שמרכזה בעיר הנמל עדן.

כי הממשלה חוזרת, בעצם הימים האלה, על מדיניות אווילית שכבר הביאה פעמיים, תוך 15 השנים האחרונות, לתבוסה הרתי-אסונות.

סואץ 1954: נקודת-האיפוח

ב פעם הראשונה אירע הדבר בשנת 1954 — שנה שהפכה נקודת-מיפנה בתולדות ישראל הצעירה. כי בשנה זו פרצה המלחמה הגדולה בין ישראל והמהפכה המיצרית — מלחמה המטילה כיום את צילה על כל מערכות ישראל, החל בתקציב הבטחון וכלה ביחסי מוסקבה-ירושלים.

בראשית אותה שנה עמדו המיצרים על סף הגשמת חלומם המקודש ביותר: פילוק הצבא הבריטי מאזור תעלת-סואץ.

במשך ארבעה דורות שכן צבא-כיבוש בריטי על אדמה מיצרית. נוכחותו היתה עלבון יומיומי לכל מיצרי. עלבון שצרב פצע עמוק בגאווה הלאומית, כאשר מיצרים היתה

עדת

הסרת-ישע מול הברוש. עלבון שהביא לכך שמיצרים רבים קידמו בברכה את פלישת רומל הגרמני למיצרים במלחמת-העולם. עלבון שהפך את שני אליהו, הורגי הלורד מוין, לגיבורי-היום בקאהיר. עלבון שזרע בלב דור שלם של מיצרים צעירים, וביניהם צעיר בשם גמאל עבד אל-נאצר, זרע שאיפת השיחרור.

במשך הזמן הצטמצם הכיבוש הבריטי באזור התעלה. שם קיימו הבריטים בסיסים צבאיים נרחבים. הם לא התערבו עוד בענייני מיצרים. הם לא התערבו גם כאשר סגרו המיצרים את התעלה בפני אוניות ישראל, אבל עובדת נוכחותם שם הזכירה לכל מיצרי כי ארצו טרם השתחררה, טרם הפכה מדינה עצמאית.

והנה, כאביב 1954, התכוננו הבריטים להסתלק.

שנתיים לפני כן, ביולי 1952, אירעה מהפכת הקצינים הצעירים במיצרים. האמריקאים קידמו בברכה את התבססות המישטר החדש. מנהיגו הסימלי, הגנרל מוחמד נאגיב, פינה בינתיים את מקומו לאיש החזק האמיתי: גמאל עבד אל-נאצר.

המנהיג החדש עמד לנחול את נצחוננו הגדול הראשון. הסכמת האנגלים לפינוי הסואץ עמדה להספוק לגיבור לאומי.

ואז התערבה ממשלת ישראל.

עד היום קשה להבין בדיוק מה היו המניעים שהמריצו את ראשי המדינה דאז — בן-גוריון בגלות שדה-בוקר, שרת בראשות הממשלה, לבון ופרס במשרד-הבטחון, דיין במטכ"ל — לפעול כפי שפעלו.

החישש שמא יחסמו המיצרים את התעלה?

התעלה כבר היתה חסומה, בחסות הבריטים.

החישש שמא יקבלו המיצרים את הנשק שיישאר במחנות הבריטיים, וישמא ישנה הדבר את מאזן-הכוחות?

ההיסטוריה הוכיחה, כעבור שנתיים בלבד, כי גשק זה היה חסר-ערך. הוא לא שינה את מהלך מיבצע-סיני.

מאת

אורי אבנרי

התקווה כי הצבא הבריטי באזור התעלה יהווה מחסום בין ישראל ומיצרים?

מלחמת-מש"ח כבר הוכח בעליל כי לתקוה זו לא היה שחר.

אם כן, מה חשבו להם האדונים בן-גוריון ולבון, דיין ופרס?

כיום, 13 שנה אחרי-מעשה, אין מנוס מן המסקנה: הם לא חשבו כלל.

מתוך שיגרה, בקלות-ידעת, תוך התעלמות שחצנית מן המציאות המרהיבת המשתנה במהירות, הם הכניסו את ישראל להרפתקה.

לידת. הוודו האצרי

זהו מה שעשו: הם הועיקו שמיים וארץ כדי שצבא-הכיבוש הבריטי לא יצא מאזור התעלה.

הם ניצלו את מנגנון-התעמולה העצום של ישראל בעולם, ובייחוד בארצות-הברית, כדי להפעיל לחץ על האמריקאים בכיוון זה.

הם פנו אל ממשלת-השמרנים בבריטניה, שבראשה עמד עדין וינסטון צ'רציל הזקן, וסיפקו לה אליבי להמשך הנוכחות האימפריאליסטית במיצרים. הם ביקשו להוסיף ולהחזיק את צבאה במיצרים, לטובת ישראל.

וכאשר כל זה לא עזר, נתנה ממשלת ישראל את ידה לנוכחות-השחור

עדן, אפריל 1967: חייל בריטי מול מכנין ערבי

הריאקציוניים ביותר בבריטניה, לקבוצה של חברי-פרלמנט ימניים שבימין שנודעה בכינוי „מורדי סואץ“, כדי שזו תכריח את הממשלה הבריטית לשנות את עמדתה.

האוויה בתיגלים נשלחה לסואץ כדי לחזק אליבי זה. אורגנו פרובוקציות דרמטיות, כדי להועיק את דעת-הקהל במערב. כל שלוחות הממשלה הופעלו לאותה מטרה. מה היתה התוצאה?

פינוי הכוחות הבריטיים מאזור התעלה לא התעכבה אפילו ביום אחד. האנגלים עזבו. כל ילד יכול היה לנבא זאת מראש. הם ידעו כי המישחק אבוד, וההטרדה הישראלית רק עוררה אצלם תמיהה מהולה ברמתנות. מבחינה זו היתה התוצאה: אפס.

אבל מבחינה אחרת, היתה התוצאה הרתי-אסון.

עד לאותו זמן היו המוני העם המיצרי אוישים לעניין הישראלי. אפילו בימי מלחמת-מש"ח לא התרגשו המיצרים, בניגוד לשאר עמי-ערב. הם היו עסוקים בבעיות שהיו קרובות להם יותר.

גמאל עבד אל-נאצר, שזה עתה התבסס בשלטון, לא גיבש עד אז עמדה כלשהי כלפי ישראל. עם עלותו לשלטון הזמין אליו, לביקור סודי, אישיות ישראלית בלתי-רישמית, אותה הכיר בחזית הנגב בימי המלחמה. (הביקור לא יצא לפועל, בגלל התנגדות משרד החוץ הישראלי.)

בכמה מישורים החלו נרקמים יחסים עדינים וסודיים בין שליחי עבד אל-נאצר והוגים ישראליים. בפאריס נחקיימו פגישות. מתווכים שונים — מנהיג ממאלטה, פוליטיקאי בריטי, ידידו של נחום גולדמן, דיפלומט הודי — קיימו קשר בין ירושלים וקאהיר. עבד אל-נאצר הביע נכונות להיפגש בחשאי עם ראש-ממשלת ישראל, משה שרת, ואף כתב לו מכתב שפתח במילים „אחי שרת“.

כל זה נגמר בכמה אחת כאשר התייצבה ישראל נגד הגשמת המטרה הלאומית מס' 1 של מיצרים.

העם המיצרי התעורר מאדישותו, שוכנע כי ישראל היא אויבת מושבעת להגשמת חונו הלאומי. סוכנת האימפריאליזם, ראש-גשר זו במרחב.

עבד אל-נאצר ומקורביו נסחפו בזרם זה — מושפעים ומשפיעים כאחד — וגיבשו תוך שבועות מעטים קו אנטי-ישראלי קיצוני, הנימשך עד היום.

• הגורם היחידי בישראל שהתריע באותם הימים נגד מדיניות הממשלה היה העולם הזה, שחזר על כך שבוע אחרי שבוע. דבריו נחשבו אז, בחוגים רשמיים, לדברי בגידה, כפירה או כסילות.